

TITLUL TEZEI: FACTORI DETERMINANȚI AI ANXIETĂȚII COPILULUI ÎN CABINETUL STOMATOLOGIC ȘI PROPUNERI DE INTERVENȚIE

Conducător de doctorat: **Conf. Univ. Dr. Mihai Adriana**

Doctorand: **Vlad Ramona Elena**

REZUMAT

Anxietatea este una dintre emoțiile primare ce apare din cauza stimulilor amenințători și poate fi gestionată prin diferite intervenții stabilite în funcție de gradul de manifestare. anxietatea dentară la copii și adolescenți poate determina un comportament perturbator în timpul tratamentului stomatologic. Persistența acestuia poate duce la evitarea îngrijirii dentare și ulterior la apariția problemelor de sănătate orală. Copilăria și adolescența reprezintă perioada principală de risc pentru dezvoltarea simptomelor de anxietate care pot varia de la simptome ușoare, tranzitorii, până la tulburări de anxietate severă. anxietatea dentară este o problemă des întâlnită care poate duce la evitarea deliberată a tratamentului stomatologic, având astfel un efect negativ asupra sănătății orale și psihologice a pacientului.

Partea generală a tezei cuprinde o abordare a problematicii anxietății și a caracterizării copilului de vârstă școlară mică și este structurată pe patru capitole. În primul capitol sunt prezentate particularități ale școlarului mic din punct de vedere fizic, psihic și social. În al doilea capitol este tratată problema anxietății copilului atât sub aspectul delimitărilor conceptuale cât și sub cel al manifestării anxietății în general și la stomatolog. Capitolul trei prezintă factorii determinanți ai anxietății copilului la stomatolog, iar capitolul patru este dedicat managementului anxietății, prezentării unor tehnici de relaxare și învățării autocontrolului.

Partea de contribuții personale a lucrării include cinci studii prospective care abordează diferit aspecte ale anxietății copilului la stomatolog. Primul studiu a cuprins 115 copii de etnii diferite cu vârste cuprinse între 8 și 9 ani. Acesta a debutat cu aplicarea a două chestionare, prin care s-au cules date referitoare la percepția actului stomatologic. S-au aplicat două chestionare pentru a se urmări fidelitatea răspunsurilor. Pentru evidențierea diferențelor de percepere a actului stomatologic la copiii români, maghiari și romi, s-a pornit de la ipoteza că gradul de anxietate a copilului la stomatolog poate fi influențat de etnie, cultură și statutul socio-economic al familiei de proveniență. Rezultatele au arătat că majoritatea copiilor români și maghiari au fost la stomatolog (92,5% și 91,67%), iar dintre copiii romi doar 48,72% ($p < 0,0001$). Au declarat că manifestă frică de injecție 32,5% dintre români, 38,89% dintre maghiari și 71,79% dintre romi ($p = 0,001$).

Al doilea studiu s-a desfășurat pe un lot de 389 de copii cu vârste între 6 și 9 ani. În vederea evaluării prevalenței anxietății dentare, s-a utilizat scorul ACDAS și s-a recoltat salivă pentru determinarea cortizolului. A fost evaluată corelația dintre aceste două variabile. Prevalența anxietății dentare pentru întregul grup, pe baza scorurilor ACDAS, a fost de 43,7% (25,2% fete și 18,5% băieți). Nivelurile de cortizol salivar exprimate ca mediană și interval intercuartilic (IQR) au fost de 1,251 (0,916-1,621) pentru copiii anxioși și 1,091 (0,907-1,316) pentru cei non-anxioși, ($p < 0,001$). Gradul de asociere între cele două variabile (scorul ACDAS și nivelul de cortizol salivar) a fost evaluat utilizând corelația Spearman, cu $r = 0,411$ (CI: 0,323-0,493) și a fost interpretată ca și corelație moderată semnificativă statistic ($p < 0,001$).

În studiul al treilea s-au utilizat trei chestionare (două adresate copiilor și unul adresat părinților). Lotul a fost format din 62 de copii cu vârste cuprinse între 6 și 8 ani și 54 de părinți. Scopul acestui studiu a fost identificarea asemănărilor și deosebirilor între anxietatea la stomatolog a părinților și a copiilor. Din răspunsurile părinților și copiilor de clasa I și a II-a a reieșit că procentul părinților care în copilărie mergeau la stomatolog pentru durere este mai mare decât cel al copiilor (58,82% comparativ cu 38,89% la clasa I, iar la clasa a II-a 54,55% comparativ cu 36,36%). În privința fricii de injecție s-au înregistrat diferențe semnificative din punct de vedere statistic între copii și părinți. La clasa I procentul celor care se tem de injecție a fost de 69,57% în cazul copiilor și 35,29% în cazul părinților ($p=0,03$), iar la clasa a II-a 75% dintre copii și 45,45% dintre părinți și-au exprimat această teamă ($p=0,04$).

Al patrulea studiu a cuprins 63 de copii cu vârste între 6 și 10 ani. Pentru evaluarea anxietății dentare s-a folosit scala ACDAS, iar valorile obținute au fost corelate cu starea de sănătate orală a copiilor, utilizând indicele DMFT. Din lotul studiat, 27 de copii (48,21%) au fost sub pragul de anxietate, 29 de copii (51,78%) au fost considerați anxioși, iar 7 au fost excluși deoarece au prezentat date incomplete. Prevalența cariilor dentare în grupul de studiu a fost de 69%, cu o medie și deviație standard pentru indicele DMFT de $1,76 \pm 1,54$. Au fost comparate valorile DMFT și scorurile ACDAS și s-a arătat că nu există o corelație între cariile dentare și nivelul anxietății dentare. Cu toate acestea a existat o asociere negativă semnificativă statistic între valoarea dinților obturați (componenta F) și nivelul de anxietate a copilului. Aceasta arată că acei copii cu mai mulți dinți obturați au prezentat un nivel mai scăzut al anxietății dentare.

Cel de-al cincilea studiu s-a desfășurat pe un lot de 196 de copii cu vârste cuprinse între 6 și 11 ani, care au fost împărțiți în două grupuri (experimental și de control). S-a aplicat un chestionar și s-a prelevat salivă pentru determinarea imunoglobulinei A, atât la începutul cât și la sfârșitul studiului. S-a pornit de la ipoteza că desfășurarea unui program educativ poate duce la scăderea nivelului de anxietate dentară în rândul copiilor. În cadrul grupului experimental a scăzut procentul copiilor care se tem de aparatura medicală (de la 64,21% la 23,16%, $p=0,0001$). De asemenea, și la întrebarea referitoare la frica de injecție a scăzut procentul copiilor care manifestă teamă (70,53% comparativ cu 21,05%, $p=0,0001$). La finalul programului educativ a crescut cu 20% numărul copiilor care au declarat că nu mai au probleme stomatologice ($p=0,007$). Valorile finale ale imunoglobulinei A la grupul experimental au prezentat diferențe semnificative din punct de vedere statistic față de cele inițiale, ca urmare a desfășurării programului educativ ($p=0,0001$). La grupul de control nu s-au înregistrat diferențe semnificative din punct de vedere statistic.

În concluzie, a fost arătat că sănătatea orală a copilului este influențată de etnie, modelul parental și nivelul socio-economic al familiei. Când acesta este scăzut, părinții au tendința de a nu se prezenta la cabinetul stomatologic chiar și în caz de durere.

S-a observat o prevalență ridicată a anxietății dentare la copiii cu vârste cuprinse între 6 și 9 ani, aspect care poate fi important în alegerea modului de abordare a pacientului copil. Cu ajutorul scalei ACDAS s-a arătat că există o asociere între anxietatea dentară cuantificată pe baza acesteia și nivelul cortizolului salivar. Copiii anxioși au prezentat valori mai ridicate ale cortizolului salivar comparativ cu cei non-anxioși.

Frecvența tratamentelor, precum și experiența cu membrii echipei dentare influențează anxietatea copilului la stomatolog. Copiii cu mai multe obturații s-au dovedit a fi mai puțin anxioși.

Din analiza răspunsurilor copiilor și părinților s-a constatat că procentul adulților care în copilărie mergeau la stomatolog mai mult pentru durere este mai mare decât cel al copiilor.

Atât rezultatele biomarkerului salivar imunoglobulina A, cât și răspunsurile copiilor la chestionar au arătat că s-a diminuat teama de aparatura medicală și de injecție. Percepția copiilor din grupul experimental asupra actului stomatologic a fost îmbunătățită în urma desfășurării programului educativ.